

SOSYAL BİLGİLER DÜNYA'DA GELİŞİMİ

- İlk kez Sosyal Bilgiler adı altında ilk ve orta dereceli okullarda bir dersin okutulması gerektiğini Fransız düşünür Condorcet savunmuştur.
- Sosyal bilgiler dersinin içerdiği konular ile alakalı olarak bu dersin ne zaman ve nerede başladığı tam olarak bilinmemektedir. Ancak ‘ *’insanoğlu var olduğu andan itibaren hem fen hem de sosyal bilimler eğitimi vardır’’* görüşü yaygındır.
- Kökeni insanlık ile birlikte başlayan sosyal bilgiler eğitimi kavramsal olarak 19.yy başları itibari ile kullanılmaya başlandı. İlk olarak **ABD’de** ortaya çıkmıştır
- 19.yy başlarında sosyal bilimciler, eğitimciler yeni bir vatandaşlık programı reformu hazırladılar. Programın amacı, çocuklara kentli yaşamını ve her zamankinden daha güç hale gelen bir dünyada nasıl yaşayacaklarını öğretmekti.
- 2.Dünya savaşı sonrası yıllarda Sovyetlerin her alanda ABD’yi geçme kaygısı eğitim sisteminin değişmesine sebep oldu. Bu eğilim ile vatandaşlık eğitimi azaltılarak **tarih, coğrafya, siyaset bilimine** önem verildi
- 1950’li yıllarda ise neredeyse tamamen tarih ve coğrafya odaklı bir ders haline geldi. 1960’lı yıllarda sosyal bilgilere yöneltilen eleştiriler sonucu ‘**yeni sosyal bilgiler**’ anlayışı ortaya çıktı.
- 1960-1970 arasında yeni sosyal bilgiler adı altında reform hareketleri düzenlenmiştir. Bunda **Bruner** in buluş yolu ile öğrenme kuramının etkisiyle sosyal bilimlerden *disiplinler arası bir yaklaşımla sosyal bilgiler konuları oluşturulmaya başlamıştır*. Sosyal bilgiler öğretiminde de tümdengelim ve anlatım yöntemi yerine, tümevarım ve araştırma yöntemlerine önem verilmiştir.
- 1970’li yıllarda yeni programın öğretmenlere yeterince öğretilmemesi ve geleneksel eğitim anlayışının etkisi ile programın *önemi giderek azalmaya* başladı. 1980’lere geldiğimizde *geleneksel anlayış* tamamen yaygın hale gelmişti. 1990’lı yıllar, sosyal bilgilerde *konu ve program önerilerinin* üzerinde durulduğu bir dönem olmuştur. 1995’li yıllar, **alternatif konu veya modellerin geliştirildiği** bir dönemdir. NCSS’ye (Sosyal Bilgiler Ulusal Konseyi) ulusal standartlar ve ileri düzey için öneri ve projeler sunulmuştur.
- 1982 yılında Wisconsin de Madison da toplanan *idare ekonomi ve tarih öğretimi konferansı* bütün bu konuları **sosyal bilgiler** adı altında toplamıştır.
- **Sosyal bilgiler** bir ders adı olarak ilk kez 1916 yılında ABD de kullanılmıştır.
- Sosyal bilgiler dersi *Türkiye, Japonya, Güney Kore, Kanada, Avustralya* ve **ABD** gibi ülkelerde okutulmaktadır. Bunun dışında bazı ülkelerde ise sosyal bilgiler dersi yerine tek disiplinli anlayış benimsenerek tarih, coğrafya ve vatandaşlık dersleri ayrı ayrı okutulmaktadır.
- *İngiltere* de sosyal bilgiler kapsamında ki tarih ve coğrafya dersleri ilköğretimin ilk yıllarından itibaren ayrı ayrı okutulmaktadır.

TÜRKİYE’DE GELİŞİMİ

- Osmanlı Medreselerinde en önemli düzenleme II. Mehmet (Fatih) zamanında gerçekleşti. Bu medreselerde Kelam, Mantık, Belagat, Lügat, Nahiv, Hendese, Heyet (Astronomi) derslerinin yanı sıra *Tarih, Coğrafya ve Felsefe* gibi sosyal bilimler de okutuluyordu.
- Türkiye de eğitim alanında zaman içinde birçok yenilikler ve düzenlemeler yapılmıştır. Bunlar 1924, 1926, 1936, 1948, 1968 ve 1985- 1988 yıllarında yapılan program değişiklikleridir. Bu tarihlerden başka özellikle 1992’de ve 1998’deki program düzenlemesi ile 8 yıllık zorunlu eğitim önemli gelişmelerdir.

➤ 1926 yılına kadar İlkokullarda *Tabiat Tetkiki, Ziraat ve Hıfzıssıha, Coğrafya ve Tarih Mebadisi, Musahabat-ı Ahlakiye-ye ve Malumat-ı vataniye* gibi dersler vardı. 1926 yılında çıkarılan “İlk Mektep Müfredat Programı” nda bu dersler “**Hayat Bilgisi**” adı altında toplandı. Bu ders ilkokulların I,II ve III. Sınıflarında okutulmaya başlandı.

➤ **1926 yılında Sosyal Bilgilerin amacı şöyle açıklandı:** “Genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmek”. (Sönmez,1999a:51)

➤ Cumhuriyet döneminde Tarih, Coğrafya ve Yurttaşlık Bilgisi dersleri, ilk kez **1962** yılında yayınlanan ilkokul Program taslağı'nda, disiplinler arası bir yaklaşımla “**Toplum ve Ülke İncelemeleri**” adı altında birleştirilmiş ve bu ders **1968 yılında “Sosyal Bilgiler” adını almıştır** (Sağlam, 1980, Öztürk-Otluoğlu, 2003).

➤ 1926 programında ilk mektebin başlıca maksadı genç nesli muhitine faal bir halde intibak ettirmek suretiyle iyi vatandaşlar yetiştirmektir" ilkesi temel alınmış; tarih, coğrafya ve yurt bilgisi derslerine her biri ikişer saatten *haftada altı saat* olmak üzere 4. ve 5. sınıflarda yer verilmiştir.

➤ Okullarımız için Sosyal Bilgiler pek eski olmayan bir derstir. **Sosyal Bilgiler dersi 1968-1969 öğretim yılında bütün ilkokullara 1970-1971 öğretim yılında da deneme niteliğinde ortaokullara resmen girmiştir.**

➤ **1968’de** ilkokulun 4. ve 5. sınıflarında tarih, coğrafya, yurttaşlık bilgisi adı altında okutulan konular birbirleriyle yakın ilişkileri ve çocuğa uygunluğu bakımından birleştirilerek “**Sosyal Bilgiler**” adı altında bir bütün haline getirilmiştir.

➤ **1985’te** ortaokullarda okutulan Sosyal Bilgiler dersi kaldırılarak yerine *Milli Coğrafya ve Milli Tarih dersleri* konulmuştur.

➤ **1992** yılında yeni bir *vatandaşlık bilgileri programı* uygulamaya konmuştur.

➤ **1997’de** 8 yıllık zorunlu eğitim ile Milli Tarih ve Milli Coğrafya dersleri kaldırılmış, **1998’de** yerlerine tekrar 4-7. sınıfları kapsayacak şekilde yeni bir **Sosyal bilgiler dersi öğretim** programı yürürlüğe konmuştur.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA YETKİNLİKLER

Eğitim sistemimiz yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Öğrencilerin hem ulusal hem de uluslararası düzeyde; kişisel, sosyal, akademik ve iş hayatlarında ihtiyaç duyacakları beceri yelpazeleri olan yetkinlikler Türkiye Yeterlilikler Çerçevesinde (TYÇ) belirlenmiştir.

TYÇ sekiz anahtar yetkinlik belirlemekte ve aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1) Anadilde iletişim: Kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmaktır.

2) Yabancı dillerde iletişim: Çoğunlukla ana dilde iletişimin temel beceri boyutlarını paylaşmakta olup duygu, düşünce, kavram, olgu ve görüşleri hem sözlü hem de yazılı olarak kişinin istek ve ihtiyaçlarına göre eğitim, öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi uygun bir dizi sosyal ve kültürel bağlamda anlama, ifade etme ve yorumlama becerisine dayalıdır. Yabancı dillerde iletişim, aracılık etme ve kültürlerarası anlayış becerilerini de gerektirmektedir. Bireyin yeterlilik seviyesi, bireyin sosyal ve kültürel geçmişi, çevresi, ihtiyaçları ve

ilgilerine bağılı olarak dinleme, konuşma, okuma ve yazma boyutları ile farklı diller arasında değişkenlik gösterecektir.

3) Matematiksel yetkinlik ve bilim/teknolojide temel yetkinlikler: Matematiksel yetkinlik, günlük hayatta karşılaşılan bir dizi problemi çözmek için matematiksel düşünme tarzını geliştirme ve uygulamadır. Sağlam bir aritmetik becerisi üzerine inşa edilen süreç, faaliyet ve bilgiye vurgu yapılmaktadır. Matematiksel yetkinlik, düşünme (mantıksal ve uzamsal düşünme) ve sunmanın (formüller, modeller, kurgular, grafikler ve tablolar) matematiksel modlarını farklı derecelerde kullanma beceri ve isteğini içermektedir.

Bilimde yetkinlik, soruları tanımlamak ve kanıta dayalı sonuçlar üretmek amacıyla doğal dünyanın açıklanmasına yönelik bilgi varlığına ve metodolojiden yararlanma beceri ve arzusuna atıfta bulunmaktadır. Teknolojide yetkinlik, algılanan insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama bağlamında bilgi ve metodolojinin uygulanması olarak görülmektedir. Bilim ve teknolojide yetkinlik, insan etkinliklerinden kaynaklanan değişimleri ve her bireyin vatandaş olarak sorumluluklarını kavrama gücünü kapsamaktadır.

4) Dijital yetkinlik: İş, günlük hayat ve iletişim için bilgi iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel şekilde kullanılmasını kapsar. Söz konusu yetkinlik, bilgiye erişim ve bilginin değerlendirilmesi, saklanması, üretimi, sunulması ve alışverişi için bilgisayarların kullanılması ayrıca internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlanması ve iletişim kurulması gibi temel beceriler yoluyla desteklenmektedir.

5) Öğrenmeyi öğrenme: Bireyin kendi öğrenme eylemini etkili zaman ve bilgi yönetimini de kapsayacak şekilde bireysel olarak veya grup hâlinde düzenleyebilmesi için öğrenmenin peşine düşme ve bu konuda ısrarcı olma yetkinliğidir. Bu yetkinlik, bireyin var olan imkânları tanıyarak öğrenme ihtiyaç ve süreçlerinin farkında olmasını ve başarılı bir öğrenme eylemi için zorluklarla başa çıkma yeteneğini kapsamaktadır. Yeni bilgi ve beceriler kazanmak, işlemek ve kendine uyarlamak kadar rehberlik desteği aramak ve bundan yararlanmak anlamına da gelir. Öğrenmeyi öğrenme, bilgi ve becerilerin ev, iş yeri, eğitim ve öğretim ortamı gibi çeşitli bağlamlarda kullanılması ve uygulanması için önceki öğrenme ve hayat tecrübelerine dayanılması yönünde öğrenenleri harekete geçirir.

6) Sosyal ve vatandaşlıkla ilgili yetkinlikler: Bu yetkinlikler kişisel, kişilerarası ve kültürlerarası yetkinlikleri içermekte; bireylerin farklılaşan toplum ve çalışma hayatına etkili ve yapıcı biçimde katılmalarına imkân tanıyacak; gerektiğinde çatışmaları çözecek özelliklerle donatılmasını sağlayan tüm davranış biçimlerini kapsar. Vatandaşlıkla ilgili yetkinlik ise bireyleri, toplumsal ve siyasal kavram ve yapılara ilişkin bilgiye, demokratik ve aktif katılım kararlılığına dayalı olarak medeni hayata tam olarak katılmaları için donatmaktadır.

7) İnisiyatif alma ve girişimcilik: Bireyin düşüncelerini eyleme dönüştürme becerisini ifade eder. Yaratıcılık, yenilik ve risk almanın yanında hedeflere ulaşmak için planlama yapma ve proje yönetme yeteneğini de içerir. Bu yetkinlik, herkesi sadece evde ve toplumda değil işlerine ait bağlam ve şartların farkında olabilmeleri ve iş fırsatlarını yakalayabilmeleri için aynı zamanda iş hayatında desteklemekte; toplumsal ve ticari etkinliklere girişen veya katkıda bulunan kişilerin ihtiyaç duydukları daha özgün bilgi ve beceriler için de bir temel teşkil etmektedir. Etik değerlerin farkında olma ve iyi yönetişimi desteklemeyi de kapsar.

8) Kültürel farkındalık ve ifade: Müzik, sahne sanatları, edebiyat ve görsel sanatlar dâhil olmak üzere çeşitli kitle iletişim araçları kullanılarak görüş, deneyim ve duyguların yaratıcı bir şekilde ifade edilmesinin öneminin takdiridir

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖZEL AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitimi'nin Genel Amaçları ve Temel İlkelerine uygun olarak şöyle ifade edilmektedir: Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin;

1. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleri,
2. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayıp demokratik, laik, millî ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olmaları,
3. Hukuk kurallarının herkes için bağlayıcı olduğunu, tüm kişi ve kuruluşların yasalar önünde eşit olduğunu gerekçeleriyle bilmeleri,
4. Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri,
5. Yaşadığı çevre ile dünyanın genel coğrafi özelliklerini tanıyarak insan ile çevre arasındaki etkileşimi açıklamaları ve mekânı algılama becerilerini geliştirmeleri,
6. Doğal çevrenin ve kaynakların sınırlılığının farkına varıp çevre duyarlılığı içerisinde doğal kaynakları korumaya çalışmaları ve sürdürülebilir bir çevre anlayışına sahip olmaları,
7. Doğru ve güvenilir bilgiye ulaşma yollarını bilen bireyler olarak eleştirel düşünme becerisine sahip olmaları,
8. Ekonominin temel kavramlarını anlayarak kalkınmada ve uluslararası ekonomik ilişkilerde millî ekonominin yerini kavramaları,
9. Çalışmanın toplumsal yaşamdaki önemine ve her mesleğin gerekli ve saygın olduğuna inanmaları, 10. Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesneler, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları,
11. Bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgi ve iletişim teknolojilerini bilinçli kullanmaları,
12. Bilimsel düşünmeyi temel alarak bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlaki gözetmeleri,
13. Toplumsal ilişkileri düzenlemek ve karşılaştığı sorunları çözmek için temel iletişim becerileri ile sosyal bilimlerin temel kavram ve yöntemlerini kullanabilmeleri,
14. Katılımın önemine inanmaları, kişisel ve toplumsal sorunların çözümü için görüşler belirtmeleri, 15. İnsan hakları, ulusal egemenlik, demokrasi, laiklik, cumhuriyet kavramlarının tarihsel süreçlerini ve günümüz Türkiye'si üzerindeki etkilerini kavrayarak yaşamını demokratik kurallara göre düzenlemeleri,

16. Millî, manevi değerleri ile evrensel değerleri benimseyerek erdemli insan olmanın önemini ve yollarını bilmeleri,

17. Ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık göstermeleri,

18. Özgür birer birey olarak fiziksel, duygusal özelliklerinin; ilgi, istek ve yeteneklerinin farkına varması amaçlanmaktadır.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİN AMAÇLARI

→ **Temel amacı:** geleceğin vatandaşlarında problem çözme ve etkin karar verme becerilerini geliştirmektir.

Sosyal Bilimler ulusal konseyi (NCSS) sosyal Bilgiler öğretimi için şu dört amacı önermiştir

1. İnsanın geçmişi bugünü ve geleceği hakkında bilgi edinme becerisini geliştirme
2. İnanç ve değerleri yorumlama becerisini geliştirme
3. Aktif sosyal katılım için bilgiyi uygulama
4. Bilgiyi işlemek için gerekli becerileri kazandırma

Evrensel amaçlar

- Bütün ülkelerin vatandaşlık eğitimine uyarlanabilenlere denir

Bilgiye ilişkin Amaçlar

- Tarihi, ahlaki, kültürel ve coğrafi yetkinlik
- Ulusal kimlik, vatandaşlık değerleri, haklar ve sorumluluklar
- Yerel ve ulusal tarih, coğrafya ve yönetim
- Farklı ahlaki ve dini inançlar ve bunların insan yaşamı üzerindeki etkileri

Beceriye ilişkin Amaçlar

- Haritalar, küreler, çizimler, çizelgeler hazırlama
- Karikatürleri, tabloları yorumlama
- Taslak çıkarma, özetleme, iletişim kurma becerileri

Tutum ve Değerlere ilişkin amaçlar

- Adalet, eşitlik, özgürlük, farklılıklara saygı, otoriteye bağlı kalma
- Demokratik değer ve davranışları kavrama
- Değer verme sürecini geliştirme

ÖĞRETİM PROGRAMININ TEMEL FELSEFESİ

- Evrensel değerlerin benimsenmesini sağlar
- Öğrencilerin kendine özgü olduğunu dikkate alır
- Öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerinin gelişmesini hedefler
- Öğretme öğrenme sürecine öğrencinin yakın çevresinden ve deneyimlerinden başlamayı önemser
- Hayat boyu öğrenmeyi esas alır Öğrencilerin disiplinler arası bakış açısı geliştirmelerini sağlar
- Soru sorarak, eleştirerek, düşünmeye teşvik ederek tartışma kültürünü kazanmalarını amaçlar
- Öğrencilerin fiziksel ve duygusal olarak sağlıklı ve mutlu bireyler olarak yetişmelerini amaçlar
- Milli kimliklerin gelişmesini önemser
- Öğrencilerin etkin vatandaş olarak yetişmelerini amaçlar

- Öğrencilerin kendi ilgi ve yeteneklerini keşfederek kendine uygun meslek seçimi yapmalarını desteklemek]
- Haklarını bilen sorumluluklarını yerine getiren iş birliğini önemseyen bireyler yetiştirmeyi önemser]
- Bilim ve teknolojik gelişmelerin topluma yansımalarını sorgulayan, çağın gereklerine uygun dijital yeteneklere sahip dijital vatandaşlar olarak yetişmelerini önemsemek

ÖĞRETİM PROGRAMININ UYGULANMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR

- ☐ Öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri dikkate alınmalıdır
- ☐ Konular bütünleştirilmiş olarak disiplinler arası yaklaşımla işlenir
- ☐ Sosyal Bilimler olarak sosyal bilgiler ve Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler anlayışına önem verilmelidir.
- ☐ Değer ve beceriler kazanımlarla birebir ilişkilendirilmelidir
- ☐ Ders içi ve ders dışı ilişkilendirmeler yapılmalıdır
- ☐ Aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler yapılmalıdır
- ☐ Öğrencilerin tarihsel duyarlılığı geliştirilmelidir
- ☐ Okul dışı ortamlardan faydalanılmaya önem verilmelidir.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA TEMEL BECERİLER ,

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda aşağıdaki becerilerin kazandırılması da amaçlanmaktadır. Amaçlarda ifadesi olan ve TYÇ. ile de uyumlu olarak bu ders kapsamında öğrenilecek beceriler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN BECERİLER	
1. Araştırma 2. Çevre okuryazarlığı 3. Değişim ve sürekliliği algılama 4. Dijital okuryazarlık 5. Eleştirel düşünme 6. Empati 7. Finansal okuryazarlık 8. Girişimcilik 9. Gözlem 10. Harita okuryazarlığı 11. Hukuk okuryazarlığı 12. İletişim 13. İş birliği 14. Kalıp yargı ve önyargıyı fark etme	15. Kanıt kullanma 16. Karar verme 17. Konum analizi 18. Medya okuryazarlığı 19. Mekânı algılama 20. Öz denetim 21. Politik okuryazarlık 22. Problem çözme 23. Sosyal katılım 24. Tablo, grafik ve diyagram çizme ve yorumlama 25. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma 26. Yenilikçi düşünme 27. Zaman ve kronolojiyi algılama

PROGRAMA YENİ DAHİL OLAN TEMEL BECERİLER	SOSYAL BİLGİLERE ÖZGÜ OLAN BECERİLER
*Çevre Okuryazarlığı *Dijital Okuryazarlık *Finansal Okuryazarlık *Harita Okuryazarlığı *Hukuk Okuryazarlığı *İş Birliği *Konum Analizi *Medya Okuryazarlığı *Öz Denetim *Politik Okuryazarlık *Yenilikçi Düşünme	* Değişim ve Sürekliliği Algılama * Empati * Gözlem * Mekanı Algılama * Sosyal Katılım * Tarihsel Empati * Zaman ve Kronolojiyi Algılama ***Yeni Programda Yaratıcılık ve Bilgi Teknolojilerini Kullanma becerileri yer almamaktadır.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA DEĞERLER EĞİTİMİ

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda aşağıdaki değerler yer almaktadır:

Değer: Bir sosyal grup veya toplumun çoğunluğu tarafından doğru kabul edilen ortak düşünce,ahlaki ilke veya inançlardır.

Değerlerin özellikleri

- ☐ Bireyin bilincinde yer alan güdülerdir
- ☐ Bireylerin iyiliği için olduğuna inanılır
- ☐ Bireyler tarafından benışmsenen birleştirici unsurlardır
- ☐ Öğrencilerin sağlıklı, tutarlı ve dengeli kişilik geliştirmelerine yardımcı olur.

2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA YER ALAN DEĞERLER	
1. Adalet 2. Aile birliğine önem verme 3. Bağımsızlık 4. Barış 5. Bilimsellik 6. Çalışkanlık 7. Dayanışma 8. Duyarlılık 9. Dürüstlük	10. Estetik 11. Eşitlik 12. Özgürlük 13. Saygı 14. Sevgi 15. Sorumluluk 16. Tasarruf 17. Vatanseverlik 18. Yardımseverlik

YENİ PROGRAMDA KÖKDEĞERLER	PROGRAMDAN ÇIKARTILAN DEĞERLER
*Dostluk *Dürüstlük *Öz denetim *Saygı *Sevgi *Adalet *Sabır *Sorumluluk *Vatanseverlik *Yardımseverlik	*Adil olma *Hoş görü *Misafirperverlik *Sağlıklı olmaya önem verme *Temizlik
	PROGRAMA DAHİL EDİLEN DEĞERLER
	*Adalet *Eşitlik *Tasarruf

2018 SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINA GÖRE 5.SINIF DEĞERLER & BECERİLER TABLOSU

Öğrenme Alanları	Değerler	Beceriler
Birey ve Toplum	Bilimsellik, Sorumluluk Aile birliği	Sosyal katılım
Kültür ve Miras	Kültürel mirasa duyarlılık Estetik	Türkçeyi güzel kullanma Araştırma
İnsanlar Yerler Çevreler	Doğal çevreye duyarlılık Dayanışma	Harita okryz. Çevre okryz. Gözlem
Bilim Teknoloji Toplum	Dürüstlük Çalışkanlık Bilim etiği	Öz denetim Dijital okryz.
Üretim Dağıtım Tüketim	Sorumluluk	Girişimcilik İş birliği Araştırma Yenilikçilik
Etkin Vatandaşlık	Özgürlük Bağımsızlık	Araştırma Sosyal Katılım
Küresel Bağlantılar	Kültürel mirasa duyarlılık	Araştırma Yaratıcılık

2018 SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINA GÖRE 6.SINIF DEĞERLER & BECERİLER TABLOSU

Öğrenme Alanları	Değerler	Beceriler
Birey ve Toplum	Dayanışma Yardımseverlik	Zaman kronolojiyi algılama Eleştirel düşünme
Kültür ve Miras	Kültürel mirasa duyarlılık	Zaman kronolojiyi algılama
İnsanlar Yerler Çevreler	Vatanseverlik Doğal çevreye duyarlılık	Harita okryz. Mekanı algılama
Bilim Teknoloji Toplum	Bilimsellik	Araştırma Yenilikçilik
Üretim Dağıtım Tüketim	Vatanseverlik Sorumluluk Doğal çevreye duyarlılık	Girişimcilik Araştırma Yenilikçilik
Etkin Vatandaşlık	Eşitlik	Politik okryz. Eleştirel Dşü. Türkçeyi güzel kullanma
Küresel Bağlantılar	Kültürel mirasa duyarlılık	Eleştirel düşünme Araştırma

2018 SOSYAL BİLGİLER PROGRAMINA GÖRE 7.SINIF DEĞERLER & BECERİLER TABLOSU

Öğrenme Alanları	Değerler	Beceriler
Birey ve Toplum	Özgürlük Sorumluluk	Medya okryz. İletişim
Kültür ve Miras	Kültürel mirasa duyarlılık Estetik	Kanıt kullanma
İnsanlar Yerler Çevreler	Özgürlük	Problem çözme Kanıt Kull. Tablo, grafik çizme yoruml.
Bilim Teknoloji Toplum	Bilimsellik Özgürlük	Zaman ve kronoloji algılama
Üretim Dağıtım Tüketim	Çalışkanlık Dayanışma Dürüstlük	Değişim Sürekl. ve Zmn Kro. Algılama Araştırma
Etkin Vatandaşlık	Barış	Problem çözme
Küresel Bağlantılar	Saygı Barış	Problem Çözme İş birliği

2018 SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİM PROGRAMINDA DERS KİTAPLARINDA ÖĞRENME ALANI&KONU BAŞLIKLARI

5.SINIF SOSYAL BİLGİLER KİTABI ÖĞRENME ALANLARI/KONU BAŞLIKLARI

Birey ve Toplum	*Sosyal bilgiler dersinden öğrendiklerimiz *Yeni okulum * Hak ve sorumluluklarımız *Çocuk hakları
Kültür ve Miras	*Uygarlıkları öğreniyorum *Çevremizdeki güzellikler *Kültürel zengi. *Kültürümüzü tanıyalım *Geç.Gün.Kültürümüz
İnsanlar Yerler Çevr.	*Yeryüzü şekilleri *Nüfus yerleşme *Afet/çevre sorunları *Afetlerin yaşama etkisi *İklimin faaliyetlere etkisi
Bilim Tekn. Toplum	*Teknoloji toplum *Doğru güvenilir bilgi *Sanal güvenilir bilgi *Bilimsel Etik *Bilim insanlarının ortak özellikleri
Üretim Dağıtım Tük.	*Çevremizdeki ekonomik faaliyetler *Ekonomi ve sosyal hayat *Ekonomik faaliyetlerin mesleğe etkileri *Bilişli tüketici *Üretim dağıtım tüketim ağı *Yeni fikirler geliştirelim
Etkin Vatandaşlık	*Halka hizmet edenler *Temel haklarımızı öğrenelim *Yaşadığım yerin yönetimi *Bayrağımız ve İstiklal Marşı
Küresel Bağlantılar	* Yaşadığım yerin ülke ekonomisine katkısı *Ortak mirasımız *Ekonomik ilişkilerde teknoloji *Turizm ve evrensel ilişkiler

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER KİTABI ÖĞRENME ALANLARI/KONU BAŞLIKLARI

Birey ve Toplum	*Değişen Rollerim *Kültürümüzle Yaşıyor Gelişiyoruz *Yargılarımı kırıyorum *Birlikte daha güçlüyüz *Sorunlarımı Çöz.
Kültür ve Miras	*Destanlarla Türkler *İslamiyet ve Türkler *Yeni yurt Anadolu *İslamiyetin doğuşu ve değişim *Medeniyete yön veren yollar
İnsanlar Yerler Çevr.	*Dünyanın neresindeyim *Ülkemin güzellikleri haritada *Ülkemin zenginlikleri haritada *Çevremizde kimler yaşıyor
Bilim Tekn. Toplum	*Sosyal Bilimler ve Toplum *Hayalimdeki Gelecek *Araştırma Yapıyorum *Zihin Haritası
Üretim Dağıtım Tük.	*Kaynaklarımız kazanca dönüşüyor *Dünyamıza sahip çıkalım *Vergilerimizle aydınlık yarınlar *Bir projem var *Nitelikli İnsan güçlü Türkiye *Mesleğimi seçiyorum
Etkin Vatandaşlık	*Nasıl bir yönetim *Kadın ve Toplum *Yöneticilerimiz ve Biz *Hayatın içinde demokrasi *Üç Kuvvet *Haklarımın Bilincindeyim
Küresel Bağlantılar	*Komşularımız ve kardeşlerimiz *Ticari ilişkilerimiz *Lider Türkiye *Kültürümüze sahip çıkalım

7.SINIF SOSYAL BİLGİLER KİTABI ÖĞRENME ALANLARI/KONU BAŞLIKLARI

Birey ve Toplum	*İnsandan İnsana Giden Yol, *İletişimin Gücü, *Hızlı İletişim Güçlü Toplum, *İletişim Özgürlüğü
Kültür ve Miras	*Beylikten Cihan Devletine *İnsanı Yaşat ki Devlet Yaşasın *Avrupada Uyanış *Osmanlıdan Kalan Miras *Değişen Dünya Osm.
İnsanlar Yerler Çevr.	* Nereye Yerleşelim *Tablo ve Grafikler ile Ülkemiz * Yerleşme ve Seyahat Özgürlüğü *Doğduğun-Doyduğun Yer Mi?
Bilim Tekn. Toplum	*Kil Tabletlerden Akıllı Tabletlere *Bilimin Öncüleri *Özgür Düşüncenin Bilime Katkısı *Her Yenilik Geleceğe Katkıdır
Üretim Dağıtım Tük.	*Topraktan Üretir Yönetiriz *Üretim Teknolojisi Hayatımızı Etkiliyor *Vakıf Medeniyet Demek *İşinin Ehli İnsan Yetiştirmek *Geleceğin Senin Ellerinde *Dijital Teknoloji Çağındayız
Etkin Vatandaşlık	*Demokrasinin Serüveni *Atatürkten Milletimize Armağan *Cumhuriyetimi Seviyorum *Hakimiyet Milletindir
Küresel Bağlantılar	*Türkiyede ve Dünyada Barış *Ekonomiye Yön Veren Kuruluşlar *İnsanları Nasıl Tanıyoruz * Küresel Sorunlara Çözüm Üret.

SOSYAL BİLGİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme Alanları

Öğrenme alanı, birbiri ile ilişkili bilgi, beceri ve değerlerin bir bütün olarak görülebildiği, öğrenmeyi organize eden disiplinler arası bir yapıdır. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı aşağıda sıralanan 7 öğrenme alanı çerçevesinde yapılandırılmıştır.

Öğretim programının içeriği burada sıralanan öğrenme alanlarına göre düzenlenmiştir. Ders kitabı yazarları, ünitelerin çerçevesini bu öğrenme alanlarına göre düzenlemeli ancak öğrenme alanlarının kapsam ve içeriğine uygun olarak her bir sınıf düzeyindeki ünitelere farklı bir ad vermelidir.

Birey ve Toplum

Temel olarak “ben” ve “biz” olma süreçlerini içeren bu öğrenme alanında sosyal bilimlerden psikoloji, sosyoloji ve sosyal psikolojiye odaklanılmakla birlikte disiplinler arası bir yaklaşım da benimsenmiştir. Buna göre öğrenciler, “ben” ve “biz” olma süreçlerini etkileyen mekânsal, tarihî ve kültürel faktörleri de değerlendirme imkânı bulacaklardır.

Kültür ve Miras

Temelde tarih odaklı olan bu öğrenme alanı kültür ve kültürel mirası ön plana çıkaran bir yapıya sahiptir. Türk kültürünü oluşturan temel öğelerden hareketle kültürün korunması ve geliştirilmesini sağlayacak bir millî bilincin oluşturulmasını amaçlamaktadır. Böylece öğrenciler kültürel öğelerin, bir toplumu diğer toplumlardan ayıran özellikler olduğunu kavrayacaktır. Bunun yanında kültürümüzün dünya kültürel mirasının renklenmesine ve zenginleşmesine katkı sağladığı kavratılır.

İnsanlar, Yerler ve Çevreler

İnsan yaşamı için gerekli mekânsal temel bilgi, beceri ve değerleri öğrencilere kazandırmayı amaçlayan bu öğrenme alanı, temelde coğrafya odaklıdır. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı ile insanın çevresi ve etkileşimini tanımak, bu konuda çeşitli beceri ve değerleri kullanarak bu etkileşimin neden ve sonuçlarını anlamak ve geleceğe yönelik bireysel ya da toplumsal bakış açısı kazandırabilmek amaçlanmaktadır. İnsan, yer ve çevre etkileşimi, geniş ve renkli bir yelpaze oluşturur. Günümüzün teknolojik gelişmeleri sonucunda insanlar tüm dünya ile iletişim kurabilmekte, bu sayede etkilemekte ve etkilenmektedirler. “İnsanlar, Yerler ve Çevreler” öğrenme alanı sayesinde Sosyal Bilgiler dersinin okutulduğu bütün sınıf düzeylerinde öğrencilere araştırma, çevre okuryazarlığı, değişim ve sürekliliği algılama, gözlem, harita okuryazarlığı ve

mekânı algılama becerilerinin kazandırılması hedeflenmiştir. Öğrenciler bu alana, basitten karmaşığa, yakından uzağa ve bulunduğu yerden çevreye doğru açılan ve gittikçe kompleks bir hâl alan bir yaklaşım ile dâhil edileceklerdir.

Bilim, Teknoloji ve Toplum

Bu öğrenme alanında öğrencilerden; yenilikçi, eleştirel ve bilimsel düşüncenin bilim ve teknolojiadaki gelişmelerin temeli olduğunu; bilim ve teknolojinin gelişim sürecini ve toplumsal yaşam üzerindeki etkilerini kavrayarak bilgiye ulaşmada teknolojiyi kullanma becerisi edinmeleri beklenmektedir. Öte yandan, teknolojilerin günlük hayatla ne derecede ilişkili olduğunu öğrenirken bazı teknolojik ürünlerin doğaya verdiği zararları tartışır. Bilimsel eserlerin yasalarla korunduğunu fark ederek akademik dürüstlük ilkelerini dikkate alır.

Üretim, Dağıtım ve Tüketim

Bu öğrenme alanının temelini öğrencilerin girişimci ve bilinçli tüketici becerilerinin geliştirilmesi oluşturur. Ülke ekonomisinde kaynakların sınırlı olduğunu kavramaları, mevcut kaynakları korumak gereğinin önemine inanmaları, kendi ekonomik yaşantısını diğerlerinininkiyle karşılaştırarak farklılıkları ve benzerlikleri ortaya koymaları, yaşadığı yerin ekonomik koşullarını inceleyip bu koşulları geliştirmek için çaba göstermeleri beklenmektedir. “Üretim, Dağıtım ve Tüketim”, ekonomiyle ilgili konuların tipik temasıdır. Öğrenciler üretim, dağıtım ve tüketim ile ilgili temel kavramları öğrenir. Öğrencilerin meslekleri tanıyarak ilgi duyduğu mesleklerin gerektirdiği özellikleri bilmesi hedeflenmiştir.

Etkin Vatandaşlık

Bu öğrenme alanı sosyoloji, siyaset bilimi ve hukuk çerçevesinde etkin vatandaşlık kavramına odaklanmaktadır. Öğrencilerin, grup, kurum ve sosyal örgütlerin nasıl oluştuğunu; onları etkileyen ve kontrol eden mekanizmaları; bunların bireyleri ve kültürü nasıl etkileyip kontrol ettiklerini ve varlıklarını nasıl sürdürüp değiştirdiklerini bilmesi önemlidir. Bu konuda elde edilen bilgiler ışığında, öğrenciler “Toplumumuzda ve diğer toplumlarda grupların, kurumların ve sosyal örgütlerin rolü nedir? Grup, kurum ve sosyal örgütlerden ben nasıl etkileniyorum? Grup, kurum ve sosyal örgütler nasıl değişir? Bu değişikliklerde benim rolüm nedir?” sorularına cevap verebilmelidir. Toplum yaşamında doğacak sorunların en önemli güvencesi olarak örgütlü bir devlet gücünün varlığını kavrarlar. Toplumsal sorunların nasıl çözüldüğünü ve düzenin nasıl sağlandığını anlayarak egemenliğin kaynağının millete dayandığı yönetimlerde, birey haklarının ve toplum düzeninin nasıl korunduğunu fark ederler. Toplumsal hizmetlere ve değişik resmî etkinliklere katılma yollarını öğrenerek yönetimi etkilemek için hangi demokratik yolların olduğunu kavrarlar.

Küresel Bağlantılar

Günümüzde inançlar, fikirler, insanlar, sermaye, bilgi, teknoloji, kültürel ve siyasi sınırları aşarak küresel boyutta hareket hâlinindedir. Böyle bir dönemde devletler de kendisi dışındakilerle bir yandan iş birliği yaparken diğer taraftan rekabet etmektedirler. Öğrencilerin bu ilişkileri kavrama ve değerlendirme konusunda bilinçli olmaları gerekmektedir. Küresel bağlantılar öğrenme alanı ile gelişen dünyanın gündemini takip eden, karşılaştığı sorunlara çözüm üretebilen etkin ve sorumlu Türk vatandaşları yetiştirmek amaçlanmaktadır.

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri

SINIFLAR	4. SINIF			5. SINIF			6. SINIF			7. SINIF		
ÖĞRENME ALANI	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati	Kazanım	Süre Oranı (%)	Ders Saati
BİREY VE TOPLUM	5	11,1	12	4	13	14	5	11,1	12	4	11,1	12
KÜLTÜR VE MİRAS	4	13	14	5	16,6	18	5	20,4	22	5	27,8	30
İNSANLAR, YERLER VE ÇEVRELER	6	18,5	20	5	16,6	18	4	13	14	4	13,9	15
BİLİM, TEKNOLOJİ VE TOPLUM	5	14,8	16	5	13	14	4	11,1	12	4	11,1	12
ÜRETİM, DAĞITIM VE TÜKETİM	5	16,6	18	6	16,6	18	6	16,6	18	6	13,9	15
ETKİN VATANDAŞLIK	4	13	14	4	11,1	12	6	14,8	16	4	11,1	12
KÜRESEL BAĞLANTILAR	4	13	14	4	13	14	4	13	14	4	11,1	12
TOPLAM	33	100	108	33	100	108	34	100	108	31	100	108

SOSYAL BİLGİLER DERSİ 4, 5, 6 VE 7. SINIFLAR DERS KİTABI FORMA SAYILARI VE EBATLARI

Dersin Adı	En Fazla Forma Sayısı*	Ebadı
Sosyal Bilgiler Dersi 4. Sınıf	13	19,5 cm ve 27,5 cm
Sosyal Bilgiler Dersi 5. Sınıf	13	19,5 cm ve 27,5 cm
Sosyal Bilgiler Dersi 6. Sınıf	18	19,5 cm ve 27,5 cm
Sosyal Bilgiler Dersi 7. Sınıf	19	19,5 cm ve 27,5 cm

□□ Ayrıca 2018 programında kazanımların gerçekleştirilmesinde dikkate alınması gereken Sosyal Bilgiler Temel İlkeleri:

- Yansıtıcı Sorgulama
- Zaman Süreklilik Değişim
- Bugün Gelecek Bağlantısı
- Disiplinlerarası
- Yerellik
- Güncellik

☐ ☐ Esneklik

☐ ☐ **Yeni programda:**

☐ ☐ Kazanımlar ile ilgili güncel ve tartışmalı konuların farklı tartışma teknikleri kullanılarak ele alınmasına;

Aynı zamanda:

Problem çözme, eleştirel düşünme, kanıt kullanma, karar verme, araştırma becerileri ile ilişkilendirilerek sınıfta tartışılmasına özen gösterilmesi istenmiştir.

☐ ☐ **Programa dahil edilen yetkinlikler öğrencilerin;**

☐ ☐ Ulusal

☐ ☐ Uluslararası

☐ ☐ Kişisel

☐ ☐ Sosyal

☐ ☐ Akademik

☐ ☐ İş hayatında

İhtiyaç duyacakları becerileri kazandırmayı amaçlamıştır.

☐ ☐ **Ölçme zamana yayılan bir süreç olarak görülmüş:**

“Bireylerin ölçme ve değerlendirmeye konu olan ilgi, tutum, değer ve başarı gibi özellikleri zamanla değişebilir. Bu sebeple söz konusu özellikleri tek bir zamanda ölçmek yerine süreç içindeki değişimleri dikkate alan ölçümler kullanmak esastır” denilmiştir.

☐ ☐ **Yeni programa göre Sosyal Bilgilerde:**

Sosyal Bilimler olarak sosyal bilgiler ve Yansıtıcı düşünme olarak sosyal bilgiler anlayışlarına önem verilmelidir.

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDEKİ YAKLAŞIMLAR

Vatandaşlık aktarımı olarak Sosyal Bilgiler }

- En eski ve yaygın yaklaşımdır. }
- Toplumun temel değer ve inançlarını telkin ederek mevcut durumun devamını sağlamaktır. }
- Kültürel devamlılığı garanti edecek yeni nesiller yetiştirmektir (Barr) }
- Öğretmen merkezlidir }
- Geleneklerle guru duyma, sorumluluk alma, otoriteye bağlılık vardır. }
- Aktarım / Ezber / Soru cevap / Ders Kitab

Sosyal Bilim olarak Sosyal Bilgiler

- Temel kavramlar öğretilir }
- Konu merkezlidir }
- Etkili vatandaşlık için Bilgi beceri ve değerlerin kazandırılmasında en etkili yoldur. }
- Buluş / Kendine özgü bilgi toplama / Kanıtlama
- Keşfetme / Uygulama

Yansıtıcı araştırma olarak Sosyal Bilgiler

- John Dawey’in düşüncelerine dayanır. }
- Problem çözme ve karar alma becerilerini öğrenmelerini sağlar }
- Önceden belirlenmiş bir içerik yoktur }

- Etkinlikler öğrencileri ilgilendiren, etkileyen güncel konulardan seçilir }
- Temel yöntem araştırma incelemidir. }
- Yansıtıcı araştırma / İnceleme / Karar verme

DEĞER ÖĞRETİMİNDE KULLANILAN YAKLAŞIMLAR:

- Ahlak ve değer öğretimini aynı gören, **Carter** değerleri ve ahlakı öğretmek için altı yaklaşıma işaret etmiştir.

Değer Açıklama

- Bu yaklaşım ayrı eğitim öğretim ortamı öngörmek yerine, öğretmenlerin sınıflarda uygulayabilecekleri etkinlikler ve ders programları geliştirmişlerdir.
- Bu yaklaşımın temeli, *bireylerin kendi hayatlarında neyin önemli olduğunu, nasıl belirlediklerine* dayanmaktadır.
- **John Dewey**'in çalışmalarından etkilenerek, **Raths, Harmin ve Simon** tarafından 1966 yılında bir değer kuramı adıyla oluşturulan bu yaklaşımda, doğrudan öğretim yaklaşımının aksine bireyin, neye değer verip vermeyeceğine başkalarının telkiniyle değil, alternatifleri ve muhtemel sonuçlarını inceledikten sonra, özgürce kendisinin değer hakkında karar vermesi esastır.
- Bu yaklaşım, bireyin kendi duygu, inanç, öncelik ve değerlerinin farkında olmasını, *güçlü ve zayıf yönlerini bilmesini* ve hayat onuruna sahip olmasını kapsar.
- Bireyin hayat değerlerini fark etmesine, karar almasına, kararını uygulamasına ve başarmasına yardım eder.
- Bu yaklaşımda her düşünceye *saygı göstermek* esastır. Öğretmen belli değerleri öğrencilere kabul ettirmeye çalışmaz. O gerçek anlamda “kolaylaştırıcıdır” ve sınıfta bu *konuların konuşulmasını ve görüşülmesini kolaylaştırmaya* çalışır.
- Değer açıklamada rol oynama, grup tartışması, düşünce kâğıtları, açık uçlu sorular, otobiyografi, oylama, görüşme, alıntılama, öğrenci raporları vb. gibi pek çok öğretim tekniğikullanılabilir.
- Yedi basamakta zorlama yapmadan ve değer empoze etmeden yapılır
- Anahtar kelimesi cevap açıklamadır
- Yaşam becerileri eğitimi olarak da bilinir.

Değer Telkin Etme

- En eski değer öğretimi yaklaşımıdır
- Doğrudan değer empoze etmeyi amaçlar
- Ahlak, inanç, saygı vb gibi konularda bireye yapılan nasihatlar değer telkini kapsamında değerlendirilir.
- Blanchette ve Bensley tarafından geliştirilmiştir.
- Öğrencilere değerler doğrudan öğretilir.
- Neyin iyi neyin kötü olduğu söylenir.
- Bu yaklaşımda } Model olma / Pekiştirme / Küçümseme } Azarlama / oyun ve taklitler / rol oynama yöntemleri kullanılmaktadır.
- Etkili ve kalıcı öğrenme gerçekleşmez
- İtaat vardır
- Bu anlayışın temelinde, okulun ve yetişkinlerin görevi, çocuklara toplumun *değerlerini doğrudan öğretmek* onları *erdemli bireyler* olarak yetiştirmektir.
- Değerleri doğrudan öğretme yaklaşımının amacı, öğrencilere belirli değerlerin *aşılmasını ve bunların içselleştirilmelerini* sağlayarak, öğrencilerin istenen değerleri daha iyi yansıtmaları için sahip oldukları değerleri değiştirmektir..
- Yetişkinler, doğru ve gerekli olarak düşündükleri (adalet, doğruluk, özgürlük, eşitlik, yardımlaşmak vb.) *temel değerleri benimsetmeye* çalışırlar.

- Öğrencilerin okuma metinleri ve diğer akademik uygulamalarla kendilerine iletilen birtakım değer ve erdemleri sınıf içinde almasıyla gerçekleşir.
- Telkin ile değer öğretimi, *ergenlik öncesi çocuklarda* daha etkili olabilmektedir. Çünkü ergenlik döneminde birey, yetişkinler olmadan ayakta durabileceğini kanıtlamak durumundadır.

Değer Analizi

- Duygusal olmadan ,akılcı şekilde değer soruları test edilir
- Öğrenciler bir pozisyon alır ve yargılar
- Gerçek ya da yapay bir problemle karşılaşıldığı zaman uygulanır
- Öğrenciler örnek olayla ahlaki düşünme becerisini kazanır
- Değer açıklama yaklaşımından farkı öğrenci işlerin kendi değer yargılarını savunmalarını amaçlar
- Sosyal konuları içerir.
- Karar verme becerisini geliştirir.
- Öğrencileri tartışmalara cesaretlendirir
- **Bu yaklaşımın değer açıklama yaklaşımından farkı, öğrencilerden kendi değer yargılarını savunmalarını istemesidir.**
- Dikkat düşünce ve ayırım yapmayı gerektirir
- Gerçek ya da yapay bir sorun ile karşılaşıldığında kullanılır
- Öğrencilerin belli bir konumda yer alarak yargılamalarda bulunulması beklenir.
- Örnek durumlarda ahlaki düşünme becerisi kazandırılır

Eylem Öğrenme

- **Jones ve Newmann** tarafından geliştirildiği söylenen eylem/davranış öğrenme yaklaşımı, bizim kültürümüzde *yaparak yaşayarak* öğrenme öğretme dediğimiz bir öğrenme yaklaşımıdır.
- Bu yaklaşım, öğrencilere, değerlerine dayanan kişisel ve sosyal davranışlar için fırsatlar sağlamaktadır. Öğrencilere kendi kendilerini kişisel sosyal olarak karşılıklı etkileşim içinde olan bir varlık olarak görmeleri konusunda cesaret vermektir
- Değerlerin davranışa dönüştürülmesine önem verir.
- Yaparak yaşayarak değer öğrenmenin kalıcılığı arttıracaklarını savunan bir yaklaşımdır.
- Sahip olunan değer eyleme dönüştürülüyorsa bir önemi de yoktur.
- Bu sebeple sahip olunan değerler hayatta uygulanmalıdır
- Değerler eğitimi sürecinde, değer analizi ve değerleri belirginleştirme yaklaşımındaki yöntemlere ek olarak okul ve topluluklar içinde *eylem/davranış projeleri, organize edilmiş gruplar ve kişiler arası beceri uygulaması* kullanılır.
- Eğitimcilerin sınıf temelli öğrenme yaşantılarından çok *toplumsal temelli yaşantıları* vurgulamak için geliştirilmiştir
- Bu yaklaşımın savunucuları bu süreci, bireyin alternatifleri tanıdığı, alternatifler arasından *özgürce seçim yaptığı ve seçimlerini davranışa dönüştürdükleri* bir çeşit kendini gerçekleştirme süreci olarak tanımlamaktadır.

Gözlem Yoluyla Öğrenme

- Değer öğretiminde öğrencinin kendi tecrübe ve muhakemesini ön plana çıkaran öğrenme, gözlem yoluyla öğrenmedir.
- İnsanlar sergiledikleri davranışları modellerden öğrenir varsayımına dayanır
- Kişinin kendi duyu organlarıyla birinci elden gözlem yapmasını ve değer öğrenmesine önem verir
- Bura da birey etkin konumda yer alır.
- Öğrenci model aldığı kişilerin değer, davranış ve tutumlarını örnek alır. Telkinden daha etkili bir yaklaşımdır. Şu söz bu etkiliği özetlemektedir: *Öğüdün yolu uzun, örneğin yolu kısa ve etkilidir.*

Ahlaki İkilem

- Ahlaki ikilem tartışması yaklaşımı, **Kohlberg**'in ahlaki gelişimi açıklamak için ortaya koyduğu örnek olayların tartışılarak ahlaki değerleri öğretme esasına dayanmaktadır.

- Öğretmenin rolü, etik konularda öğrencilere yardımcı olmak ve aynı zamanda öğrencilerin düşünmesini kolaylaştırmasına hizmet etmek, ayrıca ahlak muhakemesinin gelişmesi için öncelikli ve *gerekli şartlarda toplumdaki tartışmaları* oluşturmaktır.
- Öğretmenin gerçek hayat problemleri içeren ahlaki ikilemlerin bulunduğu *örnek olaylar* vererek öğrencilerin kendi çıkmazlarını çözmelerine yardım eder.
- } Ahlaki ikilem içeren hikayelerle onların ahlaki yargılarını ortaya çıkarır. }
- Akıl yürütme vardır
- 1. Gelenek Öncesi Dönem
 - a. İtaat ve Ceza
 - b. Saf çıkara dayalı Dönem
- 2. Geleneksel Dönem
 - a. Kişiler arası uyum
 - b. Kanun ve düzen
- 3. Gelenek Ötesi düzey
 - a. Sosyal anlaşma
 - b. Evrensel ahlak

K. EGON'A GÖRE TARİHSEL DÜŞÜNME ÇEŞİTLERİ

1. Mitsel Evre(4-9 Yaş): Çocuğun dünyayı ikili zıtlıklarda (iyi-kötü) algısı gibi tarihsel bağlamda anlamasını sağlayacak yer, zaman, nedensellik ve ötekilik kavramlarından yoksul olduğu aşamadır.

2. Romantik Evre (9-15 Yaş): Çocuk geçmişle gittikçe artan kişisel bir bağ kurarak geçmişte yaşamının nasıl bir şey olduğunu merak etmeye başlar. Çocuk romantik öykülerdeki kahramanlarla özdeşim kurar. Kendini öykünün içinde his eder.

3. Felsefik evre (15-20 yaş): bu evrede tarih öyküler ve yaşam tarzları dizisi olarak algılanmaktan ziyade süregelen ve tek bir öykü olarak görür. bu evrede dünyanın genel prensipler üzerine kurulduğu görüşü hakimdir

4. İronik Evre (20+): öğrenci bilgi parçalarının tamamını genel bir çerçevede oturtulamayacağını anlar. öğrenci ilke ve genellemelerin tekil olayları açıklamada yetersiz kaldığını fark eder. tarihin, tarihi olayların özgün yapısını takdir eder.

HİSTORİZM

Tarihin koşuklarına göre yorumlanmasıdır.

Türkçede kimilerinin Historizm erken, kimilerinin *Tarihselcilik* diye adlandırdıkları sözcüğün

Türkçe'si *Geçmişçilik* ya da Yazılı geçmişçilik olmalıdır. Tarihte geçen *olayları o günün şartlarına uygun olarak incelemektir*. Bugünün bakış açısından sıyrılmasıdır.

ANOKRONİZM

Herhangi bir olay ya da varlığın içinde bulunduğu *zaman dilimi (dönem)* ile *kronolojik açıdan uyumsuz olması*. Özellikle edebiyat ve sanatta genellikle eserin geçtiği tarihi döneme ait olmayan varlıkları ve uygulamaları belirtmek için kullanılır.

SENKRONİZM

o Aynı zamana tesadüf etme, *eşzamanlılık*, tarih sırasına göre düzenleme; değişik zamanlardaki olayların aynı resimde gösterilmesi.

DİYOKRANİZM

Art zaman demektir.olayların birbirini takip olaylardan meydana gelmesi ve zamanla değişim yaşamasıdır,

DİYOKRANİK

Tarihsel arka plan anlamına gelir.günümüzde yaşanan bir olayın geçmişte yaşanılıp yaşanılmadığına bakılmasıdır.

DİYAROMA

Tarihi bir olayı , dönemi,savaşı kahramanları mal mumu heykelleri ile en ince ayrıntısına kadar sunmaktır.

HİSTOMAP

Tarihi olayları haritalamaktır.

NEKROLOJİ

Ölen ünlü bir kişinin hemen ölümünden sonraki günlerde genellikle gazete ve dergilerde yakın çevresinde yer alan kişiler tarafından onun üstün niteliklerinin erdemlerinin, çalışmalarının ve diğer özelliklerinin *anı üslûbuyla anlatıldığı yazılara* denir.

MONOGRAFİ:

Bilimsel alanda özel bir konu sorun ya da kişi üzerine yazılmış kendi başına bütün olan biyografi türüdür.

PORTRE:

Bir kişiyi karakteristik özellikleriyle okuyucuya tanıtmak amacıyla yazılan edebi yazılardır.

KWLH TEKNİĞİ:

Donna Ogle tarafından okuma sırasında etkin düşünmeyi model olarak geliştirilmiştir pratik bir öğretim tekniğidir.Know, Want, Learned, How yani; ne biliyorlar, ne öğrenmek istiyorlar, ne öğrendiler, ek bilgileri nasıl bulabilirler? **Esasına dayanır.**

SANAL GERÇEKLİK:

İnsanların hem keşfedip hem de etkileşime girebildiği üç boyutlu bilgisayar teknolojileri ile oluşturulmuş ortama verilen isimdir.

ARTTIRILMIŞ GERÇEKLİK:

Gerçek dünyadaki çevrenin ve içindekilerin pc tarafından üretilen ses görüntü grafik ve gps verileri ile zenginleştirilerek meydana getirilen canlı ve ya dolaylı fiziksel görünümüdür.

SANAL MÜZE:

E-Müze olarak da bilinir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle, müzelere iletişimde internet teknolojilerinin kullanılmaya başlanması ile ortaya çıkmıştır.Bilgisayar ile gezilebilen müze anlamına gelir.

OTOBİYOGRAFİ

Yazar kendi yaşam öyküsünü anlatır

1. **OTANTİK BİYOGRAFİ** Bireyin hayatı ile ilgili tamemn gerçek ve doğru bilgilere yer verir
2. **REFERANS BİYOGRAFİLER** Birey hakkında kısa bilgiler vermek için yazılır . Biyografik sözlük niteliği taşır

3. **KURGUSAL BİYOĞRAFİLER** Geçek bir hayat hikayesine kurgusal anlatım tekniklerinin eklenmesiyle oluşturulur
4. **POPÜLER BİYOĞRAFİLER** Edebi açıdan pek fazla değeri olmayan bu biyografilerde sanatçıların, sporcuların, mankenlerin yaşamları anlatılmaktadır

BİL – İSTE – ÖĞREN Know – Want - Learn KWL

Konu hakkında bildiklerimizi / öğrenmek istediklerimizi ve süreç sonunda da öğrendiklerimizi değerlendirmede kullanılan tekniktir

İNCELE / SORGULA / OKU/ TEKRAR ET/ GÖZDEN GEÇİR TEKNİĞİ SQ3R

- Metin incelenir }
- Konuya ynelik sor sormaları istenir }
- Derinlemesine okuma işlemi yaparlar }
- Okuduklarını sözlü ya da yazılı olarak tekrar ederler }
- Pekiştirmek için tekrar okurlar gözden geçirirler

OKU/ KODLA/AÇIKLAYICI NOT ALMA/DÜŞÜN REAP

- Okuma için amaç geliştirirler
- Not aldıktan sonra metinde vurgulanmak istenen şeyin üzerinde düşünerek bunu arkadaşlarıyla paylaşırlar

PQ4R YÖNTEMİ

- **Ön bakış** (Derse göz atma)
- **Soru** (Her bölüm için soru hazırlanır)
- **Oku** (Sorular okunur)
- **Yansıt** (Eski ve yeni bilgiler birleştirilir)
- **Anlat**
- **Gözden geçir** (Tüm konu gözden geçirilir)

YEREL TARİH

- Öğrencilerin tarihsel kavramları öğrenmesine yardımcı olur
- Öğrencilerin kültürel miras farkındalığını kazanmalarını sağlar
- Öğrencilerin geçmişi daha iyi öğrenmelerini sağlar
- Öğrencilerde zaman ve devamlılık hislerinin gelişmesini sağlar
- Kişi kendi çevresini oradan ilini sonra da ülkesini sevecektir
- Canlı cansız kaynaklardan yararlanılabilir

TARİHSEL EMPATİ ÇEŞİTLERİ

Aptal geçmiş: bu düzeydeki öğrenciler geçmişteki insanların kendilerinin düşündüğü gibi ve davrandığı gibi düşünmedikleri için “aptal” veya “tuhaf” olarak da değerlendirmektedir. tarihte geriye gidildikçe insan zekasında geriye gittiğini varsayarlar.

Klişe geçmiş. Öğrencilerin geçmişteki insan davranışlarının ve olaylarının nedenlerini genelde “basmakalıp bilgilere” dayandırarak açıklamasıdır. Dine bağlılık , toplumsal değerlersadakat gibi nedenler öğrencilerin sıklıkla vurguladığı tarihi olay nedenleri arasındadır.

Sınırlı tarihsel empati: öğrencilerin tarihsel empati becerilerine kısmen ulaşmaları anlamına gelir. geçmişin bakış açısıyla değerlendirmekte birlikte sadece kendilerine verilen çerçevede tarihi olayı anlatabilirler.

Bağlama uygun tarihsel empati: ideal düzeydir. Öğrenciler bir tarihçi gibi düşünürler.

MÜZE EĞİTİMİ

Müze Türleri

Koleksiyonlarına göre

- ☐ Genel
- ☐ Arkeoloji
- ☐ Sanat
- ☐ Etnografya
- ☐ Tarih
- ☐ Jeoloji
- ☐ Bilim ve Teknoloji
- ☐ Planetaryumlar
- ☐ Endüstri
- ☐ Ekonomüzeler

Yönetim birimlerine göre

- ☐ Devlet müzeleri
- ☐ Yerel yönetim
- ☐ Eğitim kuruluşlarına
- ☐ Üniversitelere bağlı
- ☐ Askeri Müzeler
- ☐ Özel Müzeler
- ☐ Vakıf Müzeleri

Hizmet ettikleri bölgeye göre

- ☐ Bölge müzeleri

- ☐ Halk müzeleri
- ☐ Ekomüzeler

Hitap ettikleri kitleye göre

- ☐ Uzmanlık müzeleri
- ☐ Çocuk sanat müzeleri
- ☐ Gençlik müzeleri

Sergilendikleri Mekanlara göre

- ☐ Açık hava müzeleri
- ☐ Anıt müzeleri
- ☐ Müze evler

İşlevlerine göre

- ☐ Tek kişilik müzeler
- ☐ Devrim müzeleri
- ☐ Sanal müzeler

MÜZE TÜRLERİ

Panoramik Müze

☐ İçlerinde geniş açı resimlerle, belge ve bilgilerle önemli tarihi olaylar canlandırılır

Sanal Müze

☐ Müzelerin internet ortamında aktarılıp tanıtıldığı müze türüdür

Arttırılmış Gerçeklik

☐ Müzedeki eserler cep telefonu kamerasıyla gerçek dünyada konumlandırılır. Canlı rehber bulunmayan müzelerde cep telefonunun esere tutularak eser hakkındaki bilgilerin elde edildiği uygulamadır

ÖĞRETİM PROGRAMINDA ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Hazırbulunuşluğun Belirlenmesi (Tanıma amaçlı)

- Öğrencilerin ünite öncesindeki düzeylerini ortaya çıkarmak için yapılan değerlendirmedir
- Gözlem formları ve hazırbulunuşluk testleri kullanılarak ön öğrenmeler elde edilir

İzleme (Biçimlendirme) amaçlı

- Öğrencilerin öğrenme eksikliklerini ortaya çıkarmak ve ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmak içindir
- Akran değerlendirme, performans değerlendirme, portfolyolar kullanılır
- Akran değerlendirme yaklaşımında daha çok nesnel düşünme ve eleştirel düşünme becerisi gelişir

Sonuç (Ürün) amaçlı değerlendirme

- ☐ Öğretmen öğrenme süreci sonunda öğrenmelerin ne düzeyde gerçekleştirdiğini ortaya çıkarmak için kullanılır.
- ☐ Dönem sonu uygulama sınavları, klasik sınavlar uygulanabilir